

Ailelerinin Bakış Açısıyla Sosyal Bilgiler Öğretmenleri: Fenomenolojik Bir Çalışma*

Social Studies Teachers from the Perspective of Their Families: A Phenomenological Study

Aydan Ustaoglu Çelik, Arcan Aydemir

Yazar Bilgileri

Aydan Ustaoglu Çelik
Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok
Üniversitesi, Çocuk Bakımı ve
Gençlik Hizmetleri,
aydan.u.celik@bozok.edu.tr

Arcan Aydemir
Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh
Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal
Bilimler Eğitimi,
arcan.aydemir@artvin.edu.tr

ÖZ

Araştırmada ailelerinin görüşleri doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki özellikleri ile bu özelliklerin ailelere yansımalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, ailesinde sosyal bilgiler öğretmeni olan, mesleki deneyiminin büyük çoğunluğunda sosyal bilgiler öğretmenin süreci deneyimini gözlemleme fırsatı bulmuş 16 aile üyesinden oluşmaktadır. Çalışmada veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların çoğunun yakınlarının sosyal bilgiler öğretmenliği mesleğini seçmelerinden memnun oldukları, bunun yanı sıra bu meslekte ders materyallerinin eksik olması, ders saati sıkıntısı gibi bazı zorluklar da yaşandığı görüşüne sahip olduklarına ulaşılmıştır. Aile üyeleri sosyal bilgiler öğretmeni ile yaşamının veya akraba olmanın kendilerine farklı konularda bilgi edinmeyi sağlama, bazı konulara ilişkin sorulara cevap bulabilme gibi birtakım faydalar sağladığı görüşüne sahiptirler. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda özellikle bir mesleği anlamak, o mesleğe yönelik durum tespiti yapmak ve bazı iyileştirme faaliyetleri gerçekleştirmek için aile görüşlerinin dikkate alınacağı çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilebilir.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler
Aile
Sosyal bilgiler
Sosyal bilgiler öğretmeni
Sosyal bilgiler öğretmenliği
mesleği

Keywords
Family
Social studies
Social studies teacher
Social studies teaching
profession

Makale Geçmişi
Geliş: 30.01.2023
Düzeltilme: 02.06.2023
Kabul: 16.06.2023

ABSTRACT

This study aimed to examine the professional characteristics of social studies teachers from the perspective of family members and the reflections of these characteristics on families. The study used a phenomenological research design, which is a qualitative research design. The sample consisted of 16 family members who had a social studies teacher in their families, and who had the opportunity to observe most of the professional experience of social studies teachers. The data were collected using a semi-structured interview form developed by the researchers. The data were analyzed using content analysis. The analysis results showed that most of the participants were satisfied that their relatives chose the social studies teaching profession. The participants also had the view that their relatives performing this profession experience some difficulties such as the lack of course materials, and insufficient class periods. The family members believed that living with a social studies teacher or being a relative provides them with some benefits such as providing them with information on different subjects and being able to find answers to questions about some subjects. In line with the findings, a possible recommendation may be to carry out studies that explore the views of family members to understand a profession, determine the situation for that profession, and carry out improvement activities.

*Bu araştırma 7-10 Temmuz 2021 tarihlerinde düzenlenen VIII. Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde özet bildiri olarak sunulmuştur.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf Ustaoglu-Çelik, A. & Aydemir, A. (2023). Ailelerinin bakış açısıyla sosyal bilgiler öğretmenleri: Fenomenolojik bir çalışma. *TEBD*, 21(2), 758-775. <https://doi.org/10.37217/tebd.1244505>

Giriş

Meslekler, toplumları ayakta tutan önemli oluşumlardan biri olarak ele alınmaktadır. Toplumların geleceğini ve kaderini, eğitim hizmetlerinin niteliğini belirleyen, diğer meslek grupları ile kıyaslandığında kendisinden en fazla görev ve rolü üstlenmesi istenen meslek ise öğretmenliktir (Yetim ve Göktaş, 2014). “Öğretmenlik mesleği mesleklerin mesleği olarak tanımlanmayı hak eder. Çünkü öğretmenlik, diğer mesleklerin bilişsel, devinışsel inceliklerinin öğretilmesi sürecinde rol oynayan kilit bir meslektir.” (Türer, 2009). Değişen zaman, belirli yetkinlikler ve doğru tutum gerektiren bu mesleğe yeni bir boyut kazandırmıştır. Öğretmenin rolleri ve sorumlulukları sınıfın dışına taşmıştır. Eğitim politikalarının uygulanması, müfredatların işlenmesi ve farkındalığın yaygınlaştırılması öğretmeni ön planda tutan başlıca alanlardır (Bhargava ve Pathy, 2014).

Öğretmen, eğitim sisteminin belkemiği ve toplumun mimarıdır (Srinivasacharlu, 2019). Özellikle öğretmenlik mesleği temelinde bazı branş öğretmenlerine özellikle de sosyal bilgiler öğretmenlerine yüklenen misyonun ağırlığı dikkat çekicidir. Sosyal bilgiler öğretmenin hayata fazlasıyla dokunan, insana yaşamsal bazı becerilerin en temel bilgilerini aktaran bir branşın temsilcisi olması ise sosyal bilgiler öğretmenliği mesleğinin misyonunun zorluğunu ortaya koymaktadır.

İçeriği itibariyle sosyal bilgiler dersinde, ilkökul ve ortaokul seviyesinde eğitimin toplumsal yönüne vurgu yapan bir ders olarak coğrafya, tarih, psikoloji, sosyoloji, ekonomi vb. sosyal bilimler alanına dair bilgiler aktarılmaktadır (Karasu-Avcı, 2017). Sosyal bilgiler öğretmenin sosyal bilim disiplinlerini temel alan bir kapsamda hizmet etmesi ise öğrenci, veli ve toplum gözünde her şeyi bilmesi gereken bir insan profili çizmesine sebep olmaktadır. Bu durum sosyal bilgiler öğretmenlerinin kendilerini daima güncel tutma, hata yapmama adına yoğun çaba sarf etmelerine neden olmaktadır.

Genel bir çerçeve ile öğretmen denildiğinde insanların zihninde öğrenci, sınıf, öğretme eylemi ile birlikte en güzel rol model resmi canlanmakta olup öğretmenlerinde toplumun diğer bireyleri gibi bir ailenin parçası olduğu gerçeği, aile içi ilişkilerinin varlığı göz ardı edilmektedir (Yağbasan ve İmik, 2006). Öğretmenler, dolayısıyla sosyal bilgiler öğretmenleri, sadece öğretme eyleminin bir parçası değildirler. Pek çok birey gibi anne, baba, eş, evlat olarak farklı rollerin sorumluluklarını taşıyan ve mesleklerine dair olumlu-olumsuz yaşantıları aile ilişkilerine yansıtma ihtimalini taşıyan insanlardır.

Bu doğrultuda, öğretmenliği özellikle de sosyal bilgiler öğretmenliği mesleğini anlamak ve anlatmak için bu mesleğe sahip kişileri yakından gözlemleyenlerin yani ailelerin görüşlerine ihtiyaç vardır. Özellikle bu mesleğin günlük hayata yansımaları üzerine fikir sahibi olmak için bu mesleğe sahip kişilerin deneyimlerine aile üyelerinin bakış açıları ile odaklanmak gerekir. Çünkü eğitimin niteliğini ve kalıcılığını arttırmaya dönük sorgulamalarda aile faktörü göz ardı edilmemesi gereken ve öğretim programları ile ortaya konan eğitimsel hedeflere ulaşmada önemli faktörlerden, bileşenlerden biridir (İbrahimoglu, 2018).

Alanyazın incelendiğinde yapılan pek çok çalışmada (Aldan-Karademir ve Akgül, 2019; Çulha-Özbaş, 2012; Çulha-Özbaş ve Doğan, 2014; İbrahimoglu, 2017; Tonga, 2017) sosyal bilgiler öğretmenliğinin; mesleği icra edenler tarafından, öğretmen adayları ya da öğrenciler gözüyle değerlendirildiği görülmekte olup ailelerinin gözünden sosyal bilgiler öğretmenliğinin nasıl bir profil çizdiğine dair çalışmaların olmadığı tespit edilmiştir. İfade edilen gerekçelerden hareketle araştırmanın temel amacı; ailelerinin görüşleri doğrultusunda, sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki özellikleri ile bu özelliklerin ailelere yansımalarını incelemektir. Bu temel amaç doğrultusunda, sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleklerinde yaşadıkları sorunlar, bu meslekte elde ettikleri kazanımlar ve mesleğin ailelerine olan etkileri yakınlarının perspektifiyle değerlendirilmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji kullanılmıştır. Fenomenoloji, ele alınan herhangi bir olgunun faydalar dışından farklı anlamlar da barındırabileceği, bu yüzden de ele alınan olgunun tümevarımsal bir şekilde parçalara ayrılarak incelenmesi gerektiğini savunur (Yanık, 2015, s. 165). Bu bağlamda araştırmada ailelerinin gözünde sosyal bilgiler öğretmenlerinin bazı özellikleri parçalara ayırarak (mesleği seçme gerekçeleri, meslekte yaşadıkları zorluklar, bu zorlukların ailelere yansımaları, mesleğin sosyal bilgiler öğretmenlerine katkıları ve bu katkıların ailelere yansımaları gibi) incelemek amacıyla fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Bu sayede parçalardan yola çıkarak ailelerinin perspektifinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki özelliklerine yönelik sonuçların elde edilmesi hedeflenmiştir. Çalışmada fenomenoloji deseninin seçilmesindeki bir başka gerekçe ise araştırma kapsamında katılımcıların görüşlerinin derinlemesine incelenmesinin amaçlanmasıdır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş katılımcılar oluşturmaktadır. Çalışma grubu, ailesinde sosyal bilgiler öğretmeni olan, mesleki deneyiminin büyük çoğunluğunda sosyal bilgiler öğretmenin süreci deneyimini gözlemlene fırsatı bulmuş kişilerden oluşmaktadır. Çalışma grubunda yer alan aile üyelerinin cinsiyet, yakınlık derecesi ve mesleklerine göre dağılımına Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Aile Üyelerinin Bazı Özelliklerine Göre Dağılımı

<i>Özellikler</i>	<i>Kişi Sayısı</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Kadın	11	68,8
Erkek	5	31,2
<i>Yakınlık Derecesi</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Kardeş	7	43,8
Eş	6	37,5
Çocuk	2	12,5
Anne	1	6,3
<i>Meslekler/Uğraşlar</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Öğretmen	4	25
Ev Hanımı	3	18,8
Öğrenci	2	12,5
Astsubay	1	6,3
Bayan Kuaförü	1	6,3
Elektrik Teknikeri	1	6,3
Memur	1	6,3
Müfettiş	1	6,3
Okul Müdürü	1	6,3
Sağlık Personeli	1	6,3
Toplam	16	100

Tablo 1 incelendiğinde çalışmada yer alan katılımcılardan çoğunun kadın (n=11, %68,8) olduğu, yakınlık derecesi olarak kardeş (n=7, %43,8) ve eşlerden (n=6, %37,5) oluştuğu ve katılımcıların öğretmen (n=4, %25), ev hanımı (n=3, %18,8) ve öğrenci (n=2, %12,8) gibi mesleklere/uğraşlara sahip oldukları görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veriler nitel araştırmalarda en yaygın biçimde kullanılan (Kılıç, Aydın, Ökmen ve Şahin, 2021), uzman görüşü alınarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Veri toplama aracı geliştirilmeden önce araştırmacılar tarafından konuya ilişkin alanyazın taraması yapıldıktan sonra soru havuzu oluşturulmuştur. Sorular araştırma amacına uygun olarak elenmiş ve uzman görüşüne sunulmuştur. Sosyal bilgiler alan eğitimcisi iki uzman (biri sosyal bilgiler eğitimi alanında doktora yapmış ve biri de sosyal bilgiler eğitimi alanında doçentliğini almış) görüşü doğrultusunda biçimlendirilen sorular bir katılımcıya uygulanmıştır. Hem pilot uygulama hem de uzman görüşü sonucunda bazı değişikliklerle birlikte forma son hali verilmiştir. Bu bağlamda bazı sorulara ek açıklamalar eklenmiştir. Örneğin soruların ilk halinde sosyal bilgiler öğretmeni ile yaşamak ifadesi kullanılmışken, kapsamı genişletmek için sadece yaşamak değil akraba olmak ifadesi de sorulara eklenmiştir. Ayrıca veriler toplanırken özellikle katılımcının sosyal bilgiler öğretmenine yakınlık derecesi dikkate alınmıştır. Örneğin kadın bir sosyal bilgiler öğretmenin çocuğu ile görüşme yapılırken annenizin ibaresi kullanılmıştır. Uzman görüşü ve pilot uygulama sonucunda yapılan bir başka değişiklik ise temel soruya sonda soruların

eklenmesidir. Örneğin, “Eşinizin/çocuğunuzun/annenizin/babanızın/kardeşinizin sosyal bilgiler öğretmeni olmamasını ister miydiniz?” sorusuna “Tercihinizi gerekçeleriyle açıklar mısınız?” ek sorusu eklenmiştir.

Veri toplama aracında katılımcıların cinsiyet, sosyal bilgiler öğretmenine yakınlık derecesi, meslek, yaş gibi özellikleri ile ailelerin, yakınları olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu meslekteki deneyimlerine yönelik görüşlerini belirlemeye odaklanan sorulara yer verilmiştir. Veri toplama aracında yer alan sorular aşağıdaki gibidir:

- Eşinizin/çocuğunuzun/annenizin/babanızın/kardeşinizin sosyal bilgiler öğretmeni olmamasını ister miydiniz? Tercihinizi gerekçeleriyle açıklar mısınız?
- Gözlemlerinizi doğrultusunda eşinizin /çocuğunuzun/ annenizin/babanızın/kardeşinizin sosyal bilgiler öğretmenliği mesleğinde yaşadığı sorunlar nelerdir?
- Bir sosyal bilgiler öğretmeni ile yaşamak/akraba olmak hayatınızda ne gibi zorluklara sebep oluyor?
- Bir sosyal bilgiler öğretmeni ile yaşamamanın/akraba olmanın hayatınıza katkıları nelerdir?
- Gözlemlerinizi doğrultusunda eşinizin/çocuğunuzun/annenizin/babanızın/kardeşinizin sosyal bilgiler öğretmenliği mesleğinde elde ettiği en önemli kazanım nedir?

Veri toplama aracının son halinde dördü katılımcıları tanıtıcı sorular (cinsiyet, yakınlık derecesi, meslek, yaş), beşi de araştırmanın temel amacına yönelik görüşleri almaya yönelik sorular olmak üzere toplam dokuz soru yer almıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada elde edilen veriler gönüllülük esasına bağlı olarak yüz yüze, yazılı ve uzaktan görüşme programları (Zoom ve Google Meet) kullanılarak toplanmıştır. Öncelikle katılımcılara araştırma kapsamı hakkında bilgi verilmiş, veri toplama biçimleri hakkında alternatifler sunulmuştur. Verilerin toplanma biçimi katılımcı tercihleri doğrultusunda belirlenmiştir. Yüz yüze veya uzaktan görüşme için katılımcılardan randevu alınmıştır. Yazılı görüş beyan etmek isteyen katılımcı görüşleri ise Google formlar aracılığıyla geliştirilen görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Bu bağlamda katılımcıların sosyal bilgiler öğretmeni olan yakınlarının bu mesleği seçmesine, bu meslekte yaşadığı sorunlara, sosyal bilgiler öğretmeni ile yaşamamanın/akraba olmanın kendi hayatlarında ne gibi zorluklara sebep olduğuna veya ne gibi katkılarda bulunduğu ve bu meslekte elde edilen kazanımlara yönelik görüşleri kategorilere ayrılarak incelenmiştir. Araştırmada yer alan katılımcılar kodlarla ifade edilmiştir. Tablo 2’de çalışma grubunda yer alan katılımcıların özelliklerinin kodlara göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Grubunda Yer Alan Katılımcıların Özelliklerinin Kodlara göre Dağılımı

Katılımcılar	Cinsiyet	Özellikler			
		Yakınlık Derecesi	Meslek	Yaş	Kod Aile Üyesi (AÜ)
1.Katılımcı	Kadın	Anne	Ev Hanımı	55	1.AÜ
2.Katılımcı	Erkek	Eş	Öğretmen	36	2.AÜ
3.Katılımcı	Kadın	Kardeş	Sağlık Personeli	23	3.AÜ
4.Katılımcı	Kadın	Kardeş	Öğretmen	39	4.AÜ
5.Katılımcı	Kadın	Kardeş	Müfettiş	26	5.AÜ
6.Katılımcı	Kadın	Kardeş	Memur	34	6.AÜ
7.Katılımcı	Kadın	Kardeş	Öğretmen	26	7.AÜ
8.Katılımcı	Erkek	Çocuk	Öğrenci	10	8.AÜ
9.Katılımcı	Erkek	Eş	Okul Müdürü	42	9.AÜ
10.Katılımcı	Erkek	Eş	Astsubay	32	10.AÜ
11.Katılımcı	Kadın	Kardeş	Bayan Kuaförü	27	11.AÜ
12.Katılımcı	Kadın	Kardeş	Ev Hanımı	32	12.AÜ
13.Katılımcı	Kadın	Eş	Ev Hanımı	32	13.AÜ
14.Katılımcı	Erkek	Eş	Elektrik Teknikeri	31	14.AÜ
15.Katılımcı	Kadın	Çocuk	Öğrenci	11	15.AÜ
16.Katılımcı	Kadın	Eş	Öğretmen	35	16.AÜ

Her bir kategoride yer alan katılımcı görüş örneklerine doğrudan alıntı olarak yer verilmiştir. Veriler, araştırmacılar ve bir alan uzmanı tarafından incelenmiş, kategori ve kodlar oluşturulmuştur. Kategori kodlar hem araştırmacılar tarafından hem de sosyal bilgiler eğitimcisi alan uzmanı tarafından oluşturulmuş ve karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda Miles ve Huberman'ın (2021) görüş birliği ve görüş ayrılığına dayanan uyuşma yüzdesi hesaplama formülü uygulanmıştır. Bu bağlamda verilerin uyuşma yüzdesi %89 olarak hesaplanmıştır. Görüş ayrılığına düşülen kodlar üzerine tekrar tartışılarak tüm kodlarda görüş birliğine varılmaya olanak tanıyacak düzenlemeler yapılmış ve kodlara son hali verilmiştir.

Araştırmanın Etik İzni

Araştırmanın etik ilkelere uygunluğunun belirlenmesi amacıyla Artvin Çoruh Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kuruluna başvuruda bulunulmuştur. İlgili kurul toplantısı (Sayı: E-18457941-050.01.04-2378, Tarih: 27.01.2021) sonucunda çalışmanın etik açıdan uygun bulunduğu onaylanmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen veriler araştırmanın amacı ve alt amaçları doğrultusunda değerlendirilerek birtakım bulgulara ulaşılmıştır. Bulgular yüzde ve frekans değerleri doğrultusunda oluşturulan tablo ve şekiller aracılığıyla çeşitli alt başlıklar altında ele alınmıştır.

Ailelerin Sosyal Bilgiler Öğretmeni Olan Yakınlarının Özelliklerine İlişkin Bulgular

Çalışmada aile üyelerinin görüşleri doğrultusunda daha sağlam sonuçlara ulaşmak için katılımcıların, sosyal bilgiler öğretmeni olan yakınlarının bazı özellikleri ortaya çıkarılmaya çalışılmış ve Tablo 3'teki bulgulara ulaşılmıştır.

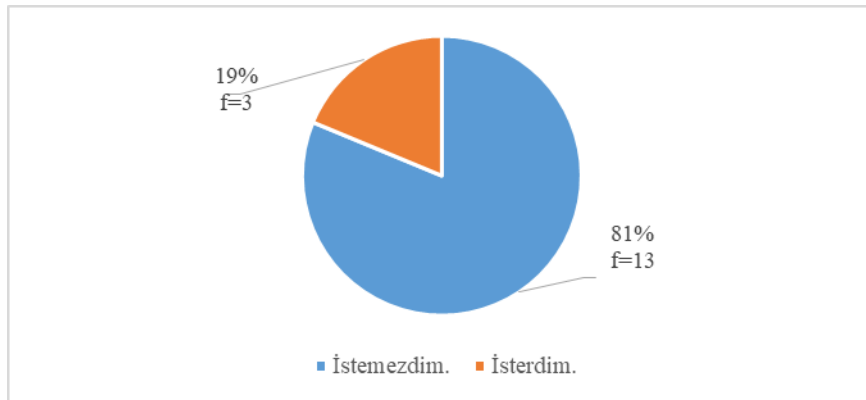
Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine İlişkin Bulgular

Özellikler	Frekans	Yüzde
<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kadın	7	58,4
Erkek	5	41,6
<i>Kıdem</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
0-5 yıl	2	16,6
6-10 yıl	6	50
11 yıl ve üzeri	4	33,4
Toplam	12	100

Tablo 3 incelendiğinde çalışma grubunda yer alan katılımcıların çoğunun aile üyesi olan sosyal bilgiler öğretmenin kadın ($f=7$, %58,4) kıdemlerinin ise genellikle 6-10 yıl ($f=6$, %50) aralığında olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında aynı sosyal bilgiler öğretmenin birden fazla aile ferdiyle görüşülmesi, aile üyesi sayısının sosyal bilgiler öğretmeni sayısından yüksek olmasına sebep olmuştur.

Ailelerin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mesleğinin Seçilmesine İlişkin Görüşleri

Araştırma kapsamında sosyal bilgiler öğretmeni yakını olan ailelere "Eşinizin/çocuğunuzun/annenizin/babanızın/kardeşinizin sosyal bilgiler öğretmeni olmamasını ister miydiniz? Tercihinizi gerekçeleriyle açıklar mısınız?" sorusu sorulmuş ve katılımcı görüşleri alınmıştır. Şekil 1'de ailelerin yakını olan sosyal bilgiler öğretmenin bu mesleği tercih etmesini isteyip istemediğine yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

Şekil 1. Ailelerin sosyal bilgiler öğretmenliği mesleğinin seçilmesine ilişkin görüşleri

Katılımcıların çoğu, yakınlarının sosyal bilgiler öğretmenliğinden "başka bir mesleği tercih etmelerini istemezdim" yönünde görüşlerini ifade etmişlerdir. Buna gerekçe olarak da "İstemezdim.

Çünkü, bu meslek ve branş onun ilgi alanına uygun." (1.AÜ), "Hayır istemezdim. Bence mesleği çok kutsal ve güzel bir meslek." (6.AÜ), "İstemezdim. Çünkü öğretmen olması bana ayrı bir gurur veriyor. Sosyal bilgiler öğretmeni olması, tarihi baştan sona bilmesi, gelecek nesillere yaşanmışlıkları aktarması, öğrencilerine konuları sevdirmesinin ayrıcalık kazandırdığını düşünüyorum." (K-27-K), "Ben yine de bu mesleği tercih etmesini isterdim. Geçmişle ilgili her şey hakkında bilgi sahibi olması güzel şey." (11.AÜ), "Hayır. Eşim işini severek yaptığı için başka bir meslek seçmesini istemezdim." (16.AÜ) gibi görüşleri ileri sürmüşlerdir. Bunun aksine sosyal bilgiler öğretmeni yakınlarının bu mesleği seçmemesini isterdim yönünde görüşe sahip olanlar ise bu görüşlerini "Atama aşaması sıkıntılı bir süreç olduğundan üniversite eğitimi sonucunda daha rahat iş imkânı olan bölümlere yönelmesini tercih ederdim." (10.AÜ), "Evet isterdim. Çünkü sosyal bilgiler öğretmenleri gerçek hayatı mesleğiyle iç içe yaşıyor." (13.AÜ), "Evet, onun yerine daha güzel meslekler var. Mesela doktor veya hâkim olabilirdi. O meslekler daha hoş bence, daha ilgi çekici meslekler. Ama bunun yanında sosyal bilgiler öğretmeni olmasının bana yararları da var." (15.AÜ) şeklinde ifade etmişlerdir.

Ailelerin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

Ailelerin yakınları olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin meslekte yaşadıkları sorunlara yönelik görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla "Gözlemlerinizi doğrultusunda eşinizin/çocuğunuzun/annenizin/babanızın/kardeşinizin sosyal bilgiler öğretmenliği mesleğinde yaşadığı sorunlar nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Tablo 4'te katılımcıların ilgili soruya verdikleri yanıtlara yönelik bulgular yer almaktadır.

Tablo 4. Ailelerin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Bulgular

Kategori	f	Sorunlar (Kodlar)	f	Katılımcılar
Sosyal bilgiler öğretmenlerinin meslekte birtakım sorunlar yaşadığını düşünenler	13	Atama/Tayin/ Kadro	3	6.AÜ, 7.AÜ, 10.AÜ
		Ders saati yetersizliği	2	2. AÜ, 16.AÜ
		İş yükü fazlalığı	2	11.AÜ, 15.AÜ
		Materyal eksikliği	2	3.AÜ, 6.AÜ
		İçeriğin somutlaştırılmaması	2	1.AÜ, 14.AÜ
		Konuların yüzeysel olarak ele alınması	1	16.AÜ
		Mesleğin itibarının azalması	1	7.AÜ
		Sosyal ve kültürel faaliyet yetersizliği	1	13.AÜ
		Öğrencilerin derse ilgisiz kalması	1	9.AÜ
		Yorgunluk	1	8.AÜ
Sosyal bilgiler öğretmenleri meslekte herhangi bir sorun yaşamadığını düşünenler	3	-	-	4.AÜ, 5.AÜ, 12.AÜ

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların çoğu (f=13) sosyal bilgiler öğretmeni olan yakınlarının bu meslekte birtakım sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. En çok ifade edilen sorun ise atama/kadro/tayin süreçleri (f=3) olmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda sorunlar; "Gezi ve gözlem olanakları az olduğu için bazı şeyleri öğrencilerine anlatıyor fakat gösteremiyor." (1.AÜ), "Ders saatinin kazanımlara göre yetersizliği" (2.AÜ), "Okullarda harita yetersizliği. Okullarda kadro azlığı Aydın'a tayin de çok sorun yaşadılar." (6.AÜ), "Derste konuları çok anlattığı için yoruluyor." (8.AÜ), "Öğrencilerin bazen

derse ilgisiz kalmasından yakınmakta." (9.AÜ), "Öğrencilerin tarih bilinci tam gelişmediği için anlattıkları soyut kalıyor." (14.AÜ), "Seminerlerinin yoğun olmasından dolayı bazen tatile daha geç gidebiliyoruz." (15.AÜ), "Genelde ders saatinden şikâyetçi. Özellikle 8. sınıflarda konuların yetişmediğini söylüyor. Buna ek olarak konuların daraltıldığından şikâyetçi. Geçmişin yanı sıra yakın tarihin ayrıntılı bir şekilde anlatılmasından yana." (16.AÜ) gibi şekillerde ifade edilmiştir. Buna ek olarak "Atama dışında ben herhangi bir sorunla karşılaştığıma şahit olmadım." (10.AÜ), "Mesleğini çok severek yapıyor, bir sorunu olduğunu düşünmüyorum." (4.AÜ) gibi görüşler ifade eden katılımcılar yakınlarının bu meslekte sorun yaşamadıklarını ileri sürmüşlerdir.

Ailelerin Sosyal Bilgiler Öğretmeni ile Yaşamının/Akraba Olmanın Kendi Hayatlarında Ne Gibi Zorluklara Sebep Olduğuna İlişkin Görüşleri

Çalışma grubunda yer alan aile üyelerine "Bir sosyal bilgiler öğretmeni ile yaşamak/akraba olmak hayatınızda ne gibi zorluklara sebep oluyor?" sorusu yöneltilmiş ve Tablo 5'teki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 5. Ailelerin Sosyal Bilgiler Öğretmeni ile Yaşamının/Akraba Olmanın Kendi Hayatlarında Ne Gibi Zorluklara Sebep Olduğuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Kategori	f	Sorunlar (Kodlar)	f	Katılımcılar
Bazı zorluklara sebep olmaktadır.	5	Eve iş getirmesi	2	13.AÜ, 16.AÜ
		Sağlık sorunları	1	1.AÜ
		Bazı konuları ayrıntılı bir şekilde biliyor muamelesi görmesi	1	14.AÜ
		Evde bazı konularda ısrarcı olması	1	15.AÜ
Herhangi bir zorluğa sebep olmamaktadır.	11	-	-	2.AÜ, 3.AÜ, 4.AÜ, 5.AÜ, 6.AÜ, 7.AÜ, 8.AÜ, 9.AÜ, 10.AÜ, 11.AÜ, 12.AÜ

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların çoğunun (f=11) sosyal bilgiler öğretmeni ile yaşamının veya ailede sosyal bilgiler öğretmenin olmasının kendi hayatlarında herhangi bir zorluğa sebep olmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Bu doğrultuda katılımcılar görüşlerini "Herhangi bir zorluğa neden olmuyor." (2.AÜ), "Hayatımızda herhangi bir olumsuzluğa neden olmadı." (6.AÜ), "Bence bir sorun yok çünkü bilmediğin şeyleri öğrenebiliyorsun." (12.AÜ) gibi şekillerde açıklamışlardır. Bu durumun aksine katılımcılardan bazıları "Sürekli anlatım yaptığı için ses kısılması, boğazıyla ilgili sağlık sorunları yaşayabiliyor. Bu durum ailesi olarak bizi üzüyor." (1.AÜ), "İşlerin eve gelmesi." (13.AÜ), "Toplumda tarihi en ince noktasına kadar biliyor muamelesi görüyor." (14.AÜ), "Ben annemle aynı okulda olmak isterdim. Ama tayini başka okula çıktı. Benim okuduğum okulda olsun istedim. Bunun dışında evde sürekli test çözmemi istiyor." (15.AÜ), "Evde öğrencilere yönelik not çıkarmak zorunda kalıyor. Ders saati az olduğu için sınıfta yetiştiremeyeceğini düşünüyor." (16.AÜ) gibi görüşler ifade ederek sosyal bilgiler öğretmeni akrabalarının hayatlarında bazı zorluklara sebep olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Ailelerin Sosyal Bilgiler Öğretmeni ile Yaşamının/Akraba Olmanın Kendi Hayatlarına Ne Gibi Katkılarda Bulunduğuna İlişkin Görüşleri

Katılımcılara “Bir sosyal bilgiler öğretmeni ile yaşamının/akraba olmanın hayatınıza katkıları nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve verilen cevaplar doğrultusunda Tablo 6’daki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 6. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ailelerine Katkılarına İlişkin Bulgular

Kategori	Katkılar (Kodlar)	f	Katılımcılar
Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ailelerine Katkıları	Ailelerin farklı konularda bilgi edinmesini sağlama	5	7.AÜ, 8.AÜ, 9.AÜ, 11.AÜ, 12.AÜ, 16.AÜ
	Bazı konulara yönelik soruları cevaplayabilme	3	3.AÜ, 4.AÜ, 6.AÜ, 16.AÜ
	Bakış açısı kazandırma	2	2.AÜ, 5.AÜ
	Günlük hayatta karşılaşılan terimleri açıklama	2	1.AÜ, 14.AÜ
	Çocuk gelişimine katkıda bulunma	1	10.AÜ
	Tarih konularına ilgiyi artırma	1	13.AÜ
	Sosyal bilgiler dersini anlamayı sağlama	1	15.AÜ

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların en fazla yakınları olan sosyal bilgiler öğretmenin farklı konularda bilgi edinmelerini sağlaması açısından hayatlarına katkıda buldukları görüşüne sahip oldukları görülmektedir. Katılımcılar sosyal bilgiler öğretmeni olan yakınlarının kendi hayatlarına yönelik sağladıkları katkıları ise; “Televizyonda karşılaştığım tarihi ya da coğrafi bilgileri bizlere açıklıyor.” (1.AÜ), “Çoğu alanla ilgili özellikle tarih ve coğrafyada bilgiye sahip olduğu için çevreye bakış açım değişiyor.” (2.AÜ), “Tarih, coğrafya ve genel kültür konularında danışabiliyorum.” (3.AÜ), “Her sorduğumuzu biliyor tarih deseniz var coğrafya deseniz var, ansiklopedi gibi.” (6.AÜ), “Çok yönlü bir dal olduğu için hemen her konu da fikir danışıp umulmadık yerlerde ekonomi tarih coğrafya dosyalı ki vb. Birçok alanda bilgi edinebiliyorum.” (7.AÜ), “Genelde Bilgi veriyor. Doğayı tanıtıyor. Hayatı anlatıyor.” (8.AÜ), “Onun sayesinde ülkemizi ve çevremizi daha iyi tanıyorum.” (9.AÜ), “Geçmişle ilgili onlar daha kapsamlı bilgiye sahip oldukları için her zaman yeni bir şey öğrenirsin.” (12.AÜ), “Tarihi dizi ya da film izlerken eşimden yararlanıyorum.” (14.AÜ), “Ben sosyal bilgileri ders olarak pek sevmiyorum. Çünkü bu seneki konular [Çalışma gerçekleştirildiği sırada katılımcı 7.sınıfta öğrenim görmektedir.] zor geliyor. Ezberlemesi de zor geliyor. Ama annem bana bu konuda yardımcı oluyor.” (15.AÜ), “Mesela bizde dünya küresi, harita ve atlas var. Onları çocukların odasına koydu. Dünyadaki ülkelerin nerelerde olduğunu bu araçlar sayesinde öğretmeye çalışıyor. Gece gündüzün nasıl oluştuğu gibi konuları çocuklara anlatıyor. Yani çocuklara daha çok faydası oluyor. Bunun yanı sıra bilgilerini bize aktarıyor. Bu bilgiler de günlük hayatta işimize yarıyor.” (16.AÜ) gibi şekillerde ifade etmişlerdir.

Ailelerin Yakını Olan Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mesleğinde Elde Ettikleri Kazanımlara İlişkin Görüşleri

Çalışma grubunda yer alan aile üyelerine “Gözlemlerinizi doğrultusunda eşinizin/çocuğunuzun/annenizin/babanızın/kardeşinizin sosyal bilgiler öğretmenliği mesleğinde elde ettiği en önemli kazanım nedir?” sorusu sorulmuş ve elde edilen veriler doğrultusunda Tablo 7’deki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 7. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mesleğinde Elde Edilen Kazanımlara İlişkin Bulgular

<i>Kategori</i>	<i>Kazanımlar (Kodlar)</i>	<i>f</i>	<i>Katılımcılar</i>
Meslekte Elde Edilen Kazanımlar	Birçok alanla ilgili bilgi sahibi olma	4	2.AÜ, 4.AÜ, 8.AÜ, 12.AÜ, 16.AÜ
	Sosyal Olma	2	2.AÜ, 9.AÜ, 14.AÜ
	Bilinçli nesiller yetiştirebilme	2	3.AÜ, 11.AÜ, 15.AÜ
	Ülke sorunlarını yakından takip edebilme	1	1.AÜ
	Saygınlık	1	5.AÜ
	Kutsal bir meleşği yerine getirebilme	1	6.AÜ
	Sabır	1	7.AÜ
	Kişiler arası ilişkiler kurabilme	1	9.AÜ
	Çok yönlü olabilme	1	10.AÜ
	Bireysel bakış açısı kazanma	1	13.AÜ
	Öğretmen arkadaşlar edinme	1	15.AÜ
	Genel kültüre sahip olma	1	16.AÜ
	Güncel olayları takip edebilme	1	16.AÜ
	Güncel olayları doğru bir şekilde yorumlayabilme	1	16.AÜ
	Araştırmaya meraklı olma	1	16.AÜ

Tablo 7 incelendiğinde ailelerinin gözünde sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu meslekte kazandıkları ve en fazla tekrar edilen kazanımın birçok alanla ilgili bilgi sahibi olması yönünde yoğunlaştığı görülmektedir. Aileler sosyal bilgiler öğretmeni olan yakınlarının bu meslekte elde ettikleri kazanımları ise “Ülke sorunlarını yakından takip edebiliyor.” (1.AÜ), “Sosyal olmaları, birçok alanla ilgili bilgi sahibi olmaları” (2.AÜ), “Sonsuz genel kültür sağladığını düşünüyorum.” (4.AÜ), “Öğretmenliğin en büyük kazanımı sabırdır.” (7.AÜ), “Kişiler arası ilişkilerinin iyi olması ve sosyal oluşu mesleğinin ona kazanımları arasında.” (9.AÜ), “Günlük hayattaki olaylara karşı kendine özgü bir bakış açısının olması.” (13.AÜ), “Annemin bu meslek sayesinde güzel öğretmen arkadaşları oldu. Bu meslek sayesinde hayatı güzelleşti. Öğrencilerine tarihi konuları anlatma fırsatı buldu. Bu sayede öğrencileri geçmişi öğrenebiliyorlar.” (15.AÜ), “Genel kültürü çok iyi. Güncel olayları takip edebiliyor. Mesela kitap okuma zevklerimiz ayrı. O genelde tarihle ilgili kitaplara ilgi duyuyor. Araştırmaya meraklı. Televizyonda özellikle tarihle ilgili tartışma programlarını takip edebiliyor. Güncel olayları doğru bir şekilde yorumlayabiliyor.” (16.AÜ) gibi şekillerde ifade etmişlerdir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle yakınlarının sosyal bilgiler öğretmenliği mesleğini tercih etmiş olmalarından ailelerin büyük oranda memnuniyet duydukları görülürken kısmen de olsa bazı aile üyelerinin, yakınlarının bu mesleği tercih etmesinden kaynaklı bir memnuniyetsizlik yaşadıkları ifade edilebilir. Memnuniyetini dile getiren aile üyelerinin mesleğin kutsallığına ve sosyal bilgiler eğitiminin tarih disiplini ve geçmişle bağlantısının önemine vurgu yaparak sosyal bilgiler öğretmeni olan yakınlarının bilgi anlamında donanımlı olmalarını ön plana çıkarttıkları görülmektedir. Bu anlamda öğretmenlik mesleğinin tüm toplumlarda önemli kabul ediliyor olması, en kutsal meslekler arasında sayılması (Baysan, Ercan ve Öztürk, 2011; Yağbasan ve

İmik, 2006) ayrıca tarih disiplininin sosyal bilgiler dersi bağlamında önemli ve özel bir konuma sahip olmasının (Turan, 2016, s. 88) ailelerin görüşlerini şekillendirdiği düşünülebilir. Memnuniyetsizliklerini ifade eden aile üyelerinin ise atama aşamasındaki zorlu sürece ve öğretmenlikten ziyade başka mesleklerin daha güzel ve ilgi çekici olduğuna dair gerekçeler öne sürdükleri görülmektedir. Bu doğrultuda; atama bekleyen sosyal bilgiler öğretmenliği mezunu sayısının ve atamaya esas olan taban puanların sürekli olarak yükselmesi (Baysan vd., 2011) memnuniyetsizlik yaşayan aile üyelerinde, başka meslek kollarının daha rahat iş imkânları sunduğu yönünde algı oluşmasına ve memnuniyetsizlik duymalarına sebep olduğu söylenebilir.

Yakınlarının sosyal bilgiler öğretmenliği mesleğinde yaşadığı sorunlara ilişkin ailelerin görüşlerinin belirlenmesi, çalışma kapsamında cevap aranan bir diğer soruyu oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, sosyal bilgiler öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların tespiti yönünde yapılan başka araştırma sonuçlarına benzer şekilde, görüşlerine başvurulmuş 16 aile üyesinden 15'inin; gezi gözlem olanaklarının az olması (Atayeter ve Tozkoparan, 2016, s. 171), ders saatinin yetersizliği (Topçu, 2017), öğrenci ilgisizliği (Kabapınar ve Karakurt, 2016) ve atama (Gürgil, 2019; Yılmaz, 2009) gibi konularda öğretmen olan yakınlarının sorunlar yaşadığı yönündeki görüşlerinin, alan yazın ile desteklendiği ve örtüştüğü görülmektedir.

Araştırmada elde edilen bir başka önemli sonuç; bir sosyal bilgiler öğretmeni ile yaşamının ya da akraba olmanın, çoğu aile üyesi tarafından kendi hayatlarında herhangi bir zorluğa sebep olmadığı tespitidir. Buna karşın, ailede sosyal bilgiler öğretmenin olmasının kendi hayatlarında birtakım zorluklara sebep olduğunu ileri süren aile üyelerinin ise öğretmen yakınlarının çalışma yoğunluğu neticesinde sağlık sorunları (boğaz ağrısı, ses kısıklığı) yaşamasına dair duydukları üzüntüyü dile getirdikleri görülmektedir. Bireyler mesleklerinden kaynaklı kimi zaman bazı hastalıklara maruz kalmaktadırlar. Hastalık neticesinde ise sadece birey değil yakınları da bu olumsuz durumdan etkilenmektedir. Alanyazın incelendiğinde öğretmenlerinde mesleklerinden kaynaklı olarak bazı hastalık ve rahatsızlık durumlarına açık olduğuna ilişkin araştırma sonuçları (Akturan, vd., 2015; İnce vd., 2012) bulunmaktadır. Akturan vd. (2015) öğretmenlerin kapalı bir mekânda, kalabalık bir kitleye, uzun bir zaman dilimi ayakta durarak ders anlattıklarına, seslerini yüksek tonlarda ve yoğun olarak kullandıklarına dikkat çekerek, öğretmenlerde en sık rastlanan sağlık sorununun ses kısıklığı olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde İnce vd. (2012) de öğretmenlerde sıkça görülen sağlık sorununun ses kısıklığı olduğunu belirtmektedirler. Dolayısıyla bu çalışmalara ait sonuçların, aile üyelerinin de ifade ettikleri sağlık problemi (boğaz ağrısı, ses kısıklığı) bulgusu ile benzeştiği gözlenmektedir. Ayrıca bazı aile üyelerinin, okuldan eve iş getirmesi durumunu da sosyal bilgiler öğretmeni ile yaşamının bir zorluğu olarak nitelendirdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin mesai saatleri haricinde de çalışmayı sürdürdükleri, yoğun iş

sorumluluğu neticesinde de ev ve aile yaşamlarını ihmal ettikleri bilinmektedir (Ergün ve Yüksel, 2019). Bu noktada, çalışma kapsamında yer alan aile üyelerinin görüşleri ile alan yazın verilerinin aynı payda da birleştiği gözlenmektedir.

Araştırma kapsamında ayrıca aile üyelerine, sosyal bilgiler öğretmeni ile yaşamının/akraba olmanın hayatlarına ne tür katkılar sağladığı sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun yakınları olan sosyal bilgiler öğretmeni sayesinde, tarih ve coğrafya disiplinleri bağlamında pek çok bilgiyi edinmeleri açısından yaşanan kolaylığa vurgu yaptıkları görülmektedir. Kimi aile üyelerinin de ekonomi, çevre ve genel kültür anlamında sosyal bilgiler öğretmeni olan yakınlarının bilgilerinden istifade edebildiklerinin altını çizdiği görülmektedir. Öyle ki Türkiye’de cumhuriyet döneminden itibaren tarih, coğrafya ve vatandaşlık gibi konuları bünyesinde bulundurarak eğitim sistemi içerisinde yer alan sosyal bilgiler dersi, 2005 programıyla birlikte diğer sosyal bilim disiplinlerinin de daha fazla ele alındığı bir ders haline gelmiştir (Kan, 2010). Bu doğrultuda aile üyelerince ifade edilen sosyal bilimler disiplinleri bağlamında elde edilen katkının, sosyal bilgiler dersinin kapsamı ile örtüştüğü anlaşılmaktadır.

Son olarak araştırmada aile üyelerine sosyal bilgiler öğretmeni olan yakınlarının bu meslekte elde ettiği en önemli kazanımın ne olduğu sorusu yöneltilmiştir. Aile üyelerinin ise sosyal bilgiler öğretmeni olan tanıdıklarının hem alan bilgisi, mesleki yeterlilik hem de kişisel gelişim, yeterlilik bağlamında pek çok kazanımı elde ettiği yönünde görüşlerini beyan ettikleri gözlenmiştir. Öğretmenlik mesleği mesleki yeterlilik yanında kişisel bazı yeterlilikleri de gerektiren bir meslektir. Nitekim öğretmenlik; sabır ve özveri gerektiren (Işık, Çiltaş ve Baş, 2010), özel uzmanlık bilgi ve becerisine sahip olmayı ve mesleki birtakım yeterlilikleri gerektiren bir uğraş alanıdır (Şişman ve Acat, 2003). Bu kapsamda alan yazın incelendiğinde, aile üyelerinin kazanım olarak ifade ettikleri çoğu niteliğin aslında öğretmenlerde olması beklenen özellikler arasında olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda özellikle bir mesleği anlamak, o mesleğe yönelik durum tespiti yapmak ve birtakım iyileştirme faaliyetleri gerçekleştirmek için aile görüşlerinin de dikkate alınacağı çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilebilir.

Kaynaklar

- Akturan, S., Uzuner, A., Yalçın, N., Yavuzer, Ö., Kaya, H. T. & Akman, M. (2015). Öğretmenlerin sağlık durumuna bir bakış: Kesitsel bir çalışma. *Turkish Family Physician*, 6(1), 1-10.
- Aldan-Karademir, Ç. & Akgül, A. (2019). Öğretmenlerin “etkili sosyal bilgiler öğretmeni” algısı: Nitel bir araştırma. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(3), 186-207.
<https://doi.org/10.18026/cbayarsos.532411>

- Atayeter, Y. & Tozkoparan, U. (2016). Sosyal bilgiler derslerinde gezi gözlemyöntemini planlama uygulama ve sonuçlandırma açısından bir değerlendirme. H. Babacan & S. Özer (Ed.), *Sosyal ve liberal bilimlerde yeni yönelimler* içinde (s. 171-191). Ankara: Gece Kitaplığı.
- Baysan, S., Ercan, B. & Öztürk, A. (2011). Türkiye’de öğretmen yetiştirmede istihdam sorunu: Sosyal bilgiler öğretmenliği örneği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 131-154.
- Bhargava, A. & Pathy, M. (2014). Attitude of student teachers towards teaching profession. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 15(3), 27-36.
- Çulha-Özbaş, B. (2012). Sosyal bilgiler öğretmeni olarak, ben kimim? Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki kimliklerine yönelik görüşlerinin metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Turkish Studies*, 7(2), 821-838.
- Çulha-Özbaş, B. & Doğan, Y. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğrenmeye ve sosyal bilgiler öğretmeni olmaya ilişkin yaşam deneyimleri. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(18), 543-565.
- Ergün, E. & Yüksel, A. (2019). İş-yaşam çatışmasının çalışanın davranışsal sonuçlarına etkisi ve iş stresinin aracılık rolü. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 11(1), 67-90.
- Gürgil, F. (2019). Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleği ile öğretmen atama ve yerleştirme sistemine yönelik görüşleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(27), 263-289.
- Işık, A., Çiltaş, A. & Baş, F. (2010). Öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik mesleği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 53-62.
- İbrahimoglu, Z. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmeni olmak: neden ve nasıl*. International Teacher Education and Accreditation Congress’te sunulmuş bildiri, İstanbul, Türkiye.
- İbrahimoglu, Z. (2018). *Eğitimin önemli bileşenlerinden biri olarak aile: sosyal bilgiler öğretmenlerinin ailelerden beklentileri*. V. Yıldız Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi’nde sunulmuş bildiri, İstanbul, Türkiye.
- İnce, N., Özyıldırım, B., İnce, H., İşsever, H., Malkoç, S., Karagöz, Z. ... & Tunga-Babaoğlu, Ü. (2012). İstanbul’daki (Silivri) öğretmenlerde mesleksi maruziyete bağlı hastalıkların araştırılması. *Nobel Med*, 8(1), 35-41.
- Kabapınar, Y. & Karakurt, F. (2016). Hakkâri’de yapılandırıcı sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamlarına ilişkin bir değerlendirme: Değişim kolay mı? *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1897-1918.
- Kan, Ç. (2010). A.B.D ve Türkiye’de sosyal bilgilerin tarihsel gelişimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 663-672.

- Karasu-Avcı, E. (2017). The views about the graduate program of social studies teaching of the candidates of social studies teacher. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(27), 756-786.
- Kılıç, A., Aydın, M., Ökmen, B. & Şahin, Ş. (2021). *Kuramdan uygulamaya ihtiyaç belirleme* (2. b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Miles, B. & Huberman, M. (2021). *Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi* (S. Akbaba-Altun & A. Ersoy, Çev. Ed., 4. b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Srinivasacharlu, A. (2019). Continuing professional development (cpd) of teacher educators in 21st century. *Shanlax International Journal of Education*, 7(4), 29-33.
- Şişman, M. & Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 235-250.
- Tonga, D. (2017). Rol model olarak sosyal bilgiler öğretmeni. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 17-30.
- Topçu, E. (2017). Öğretmenlerin ifadesiyle sosyal bilgiler dersi. *Journal of Education and e-Learning Research*, 4(4), 139-153.
- Turan, R. (2016). Sosyal bilgiler eğitimi ve tarih. R. Turan & T. Yıldırım (Ed.), *Sosyal bilgilerin temelleri* içinde (s. 87- 12). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Türer, A. (2009). Türkiye’de öğretmen yetiştirme ve sorunlar-I. <http://w3.balikesir.edu.tr/~aturer/ogretmenyetistirme> sayfasından erişilmiştir.
- Yağbasan, M. & İmik, N. (2006). Öğretmenlerin aile içi iletişimi (Malatya örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 227-245.
- Yanık, A. (2015). Fenomenolojik araştırma ve süreçleri. A. Yüksel, A. Yanık & R. A. Ayazlar (Ed.). *Bilimsel araştırma yöntemleri kavramlar-analizler-araştırmalar* içinde (s. 161-176). Ankara: Seçkin.
- Yetim, A. A. & Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 541-550.
- Yılmaz, K. (2009). Lisans düzeyinde sosyal bilgiler eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri öğretmen adaylarının görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 31-53.

Extended Summary

Professions are considered among the key components that keep societies alive. Teaching is the profession that determines the fate and future of societies and the quality of education service and requires undertaking more duties and roles compared to other professional groups (Yetim and Göktaş, 2014). “The teaching profession deserves to be defined as the profession of all professions because teaching is a key profession that plays a role in teaching the cognitive and psychomotor

subtleties of other professions” (Türer, 2009). Changing times have brought a new dimension to this profession, which requires certain competencies and the right attitude. The roles and responsibilities of the teacher have gone beyond the classroom. The implementation of educational policies and curricula and awareness-raising are the main areas that highlight the critical role of teachers (Bhargava and Pathy, 2014).

Thus, there is a need to explore the opinions of those who closely observe social studies teachers, i.e., family members, to understand and describe the profession. It is necessary to focus on the experiences of social studies teachers through the lens of family members to have an idea about the reflections of the profession on daily life. The reason is that the family factor is one of the essential factors and components that help achieve the educational goals specified in curricula and thus should not be ignored in inquiries aimed at increasing the quality and permanence of education (İbrahimoglu, 2018). Against this background, this study aimed to examine the professional characteristics of social studies teachers from the perspective of family members and the reflections of these characteristics on families. To this end, the problems that social studies teachers face in their profession, the positive outcomes that they have achieved in this profession, and the effects of the profession on their families were evaluated from the perspective of their relatives.

This study used phenomenology, which is one of the qualitative research designs. Phenomenology argues that any phenomenon under consideration can have different meanings other than benefits; thus, it should be analysed inductively by breaking it down into parts (Yanık, 2015). The sample consisted of 16 family members who had a social studies teacher in their families, and who had the opportunity to observe most of the professional experience of social studies teachers. The data were collected through a semi-structured interview form developed by the researchers by taking expert opinions, which is widely used in qualitative research (Kılıç, Aydın, Ökmen, and Şahin, 2021). The data obtained in the research were collected using face-to-face interviews, written interviews, or remote interview software (Zoom and Google Meet) on a voluntary basis. First of all, the participants were informed about the scope of the research and offered alternatives for the data collection methods. The way of data collection was left to the discretion of the participants. Appointments were booked with the participants for face-to-face or remote interviews.

The data were analysed using content analysis. In this context, the participants’ views were analysed under the following categories: the reason that their social studies teacher relatives chose this profession, the problems that their social studies teacher relatives experience in this profession, the difficulties or benefits of living/relating with a social studies teacher, and the positive outcomes that their social studies teacher relatives have achieved in this profession.

The analysis results showed that while the families were mostly satisfied with their relatives' preference for the social studies teaching profession, some family members were partially dissatisfied with their relatives' choosing this profession. The family members who expressed their satisfaction emphasised the sanctity of the profession and the importance of the connection of social studies teaching with the history and past. They also stressed that their social studies teacher relatives are knowledgeable. It can thus be said that the views of families are shaped by the fact that the teaching profession is considered important in all societies and among the most sacred professions (Baysan, Ercan, and Öztürk, 2011; Yağbasan and İmik, 2006) and that the discipline of history has an important and special position in social studies (Turan, 2016). This study also attempted to explore family members' views about the difficulties that their relatives experience in the social studies teaching profession. In accord with earlier studies, 15 of the 16 participants expressed that their social studies teacher relatives face difficulties such as the lack of opportunities to take field trips and make observations (Atayeter and Tozkoparan, 2016), insufficient class periods (Topçu, 2017), students' indifference (Kabapınar and Kararkurt, 2016), and the assignment of social studies teachers by the government to work in schools (Gürgil, 2019; Yılmaz, 2009).

Another important result is that most family members held the view that living with a social studies teacher or being a relative does not cause any difficulties in their own lives. On the other hand, family members who stated that being a social studies teacher cause some difficulties for their relatives expressed their sadness about the health problems (e.g., sore throat and hoarse voice) that their relatives suffer as a result of the workload.

The family members were also asked about the contributions that living with a social studies teacher or being a relative makes to their lives. Most of the participants emphasised the convenience of learning a lot of information about history and geography thanks to their social studies teacher relatives. Some family members underlined that they could benefit from the general knowledge of their social studies teacher relatives about the economy and environment. Finally, the family members were asked about the most important positive outcome that their social studies teacher relatives have achieved in this profession. They stated that their relatives have achieved many positive outcomes in terms of field knowledge, professional competence, personal development, and skills.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmaya birinci yazar %60, ikinci yazar %40 oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma Artvin Çoruh Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 27.01.2021 tarih ve E-18457941-050.01.04-2378 sayılı onayı ile yürütülmüştür.